

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Α Π Ο Φ Α Σ Η

201/2025

Η Ολομέλεια του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, ύστερα από πρόσκληση της Προέδρου, συνήλθε σε συνεδρίαση στον συνήθη γι' αυτό τόπο την 1.7.2025 και ώρα 11:00, προκειμένου να συζητήσει επί της κατωτέρω υποθέσεως. Συγκροτήθηκε από τους: Ευτέρπη Κουτζαμάνη-Δρίλια, Πρόεδρο, Ιωάννη Πολίτη, Αντιπρόεδρο (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), και τα μέλη: Σωκράτη Τσιχλιά (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Δημήτριο Σταυρόπουλο (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Ευτύχιο Παλλήκαρη, Σπυρίδωνα Χρυσοφώτη (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Πέτρο Τριανταφυλλίδη, Γεώργιο Βλαβιανό και Ιωάννη Μιχελάκη. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Ελένη Χατζηνικολάου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ.

Αντικείμενο της συζήτησης ήταν η ενδεχόμενη παραβίαση της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας από τον ιδιωτικό τηλεοπτικό σταθμό εθνικής εμβέλειας με τον διακριτικό τίτλο «OPEN BEYOND», ιδιοκτησίας της εταιρείας με την επωνυμία «ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΑΕ», αναφορικά με την προστασία ανηλίκων και την μη προσήκουσα σήμανση εκπομπών, κατά την προβολή της ξένης κινηματογραφικής ταινίας με τον τίτλο «True Grit» (με απόδοση στα ελληνικά «Αληθινό θράσος») που μεταδόθηκε από τον ως άνω σταθμό στις 5.5.2020 από ώρα 21:00 έως 23:26. Η υπόθεση εξετάζεται ύστερα από την υπ' αριθμ. πρωτ. ΕΣΡ 1842/6.5.2020 καταγγελία πολίτη.

Για τον έλεγχο σχηματίστηκε ο φάκελος με αριθμό 190/29.7.2022, ο οποίος ανατέθηκε στη διοικητική υπάλληλο Αικατερίνη Κοντοπούλου και στην ειδική επιστήμονα - νομικό Χάρις Τσίγκου. Στη συνέχεια, η Διοικητική Υπάλληλος υπέβαλε την με αριθμό πρωτοκόλλου 807/ΕΣ/31.8.2022 έκθεση καταγραφής των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης και η Νομικός υπέβαλε την με αριθμό πρωτοκόλλου 1763/ΕΣ/18.11.2024 νομική της εισήγηση, την οποία καταχώρισε στο ηλεκτρονικό

Μητρώο φακέλων για ολοκλήρωση του φακέλου την 12.6.2025. Μετά την παραίτηση και αποχώρηση από το ΕΣΡ, την 19.9.2025, της ως άνω Νομικού, η Πρόεδρος του ΕΣΡ, με την από 1.10.2025 επισημειωματική πράξη της, στο εξώφυλλο του φακέλου αυτού, ανέθεσε στον Πέτρο Τριανταφυλλίδη, μέλος του ΕΣΡ, να εισηγηθεί την υπόθεση και να συντάξει σχέδιο απόφασης για την προκείμενη υπόθεση.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης, για λογαριασμό της λειτουργούσης τον τηλεοπτικό σταθμό ως άνω εταιρείας, παρέστη ο πληρεξούσιος δικηγόρος της Ιωάννης Νικολόπουλος. Ερωτηθείς από την Πρόεδρο ο ανωτέρω Δικηγόρος δήλωσε ότι γνωρίζει το περιεχόμενο του φακέλου, έλαβε δε τον λόγο και ανέπτυξε τους ισχυρισμούς του. Ζήτησε στη συνέχεια -και η Ολομέλεια δέχτηκε- να του παρασχεθεί προθεσμία για την κατάθεση εγγράφου υπομνήματος μέχρι και την 5.9.2025, ώρα 14:00, και η συζήτηση κηρύχθηκε περαιωμένη. Ο σταθμός κατέθεσε στη Γραμματεία του ΕΣΡ το με αριθμό πρωτοκόλλου 4483/5.9.2025 υπόμνημα.

Την 21.10.2025 και ώρα 11:00 η Ολομέλεια συνήλθε σε διάσκεψη επί της υποθέσεως, ύστερα από πρόσκληση της Προέδρου. Συγκροτήθηκε από τους: Ευτέρπη Κουτζαμάνη-Δρίλια, Πρόεδρο, Ιωάννη Πολίτη, Αντιπρόεδρο (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), και τα μέλη: Σωκράτη Τσιχλιά, Δημήτριο Σταυρόπουλο (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Ευύχιο Παλλήκαρη, Σπυρίδωνα Χρυσοφώτη (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Πέτρο Τριανταφυλλίδη, Γεώργιο Βλαβιανό και Ιωάννη Μιχελάκη. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Ελένη Χατζηνικολάου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ. Το μέλος του ΕΣΡ Πέτρος Τριανταφυλλίδης ανέπτυξε προφορικά το ζήτημα. Η Ολομέλεια, αφού παρακολούθησε την επίμαχη ροή προγράμματος και μελέτησε το σύνολο των στοιχείων του φακέλου:

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

I. Νομικό μέρος

1. Το ΕΣΡ είναι η αρμόδια κατά το Σύνταγμα Ανεξάρτητη Αρχή (άρθρο 15 παρ. 2) για την άσκηση του άμεσου ελέγχου του κράτους επί της ραδιοφωνίας και της τηλεοράσεως και την επιβολή των προβλεπόμενων διοικητικών κυρώσεων σε

περιπτώσεις παραβάσεων. «Ο άμεσος έλεγχος του κράτους... έχει ως σκοπό... την εξασφάλιση της ποιοτικής στάθμης των προγραμμάτων που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας, καθώς και το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου και την προστασία της παιδικής ηλικίας και νεότητας».

2. Κατά το άρθρο 21 παρ. 1 του Συντάγματος: «Η οικογένεια, ως θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του Έθνους, καθώς και ο γάμος, η μητρότητα και η παιδική ηλικία τελούν υπό την προστασία του κράτους».

3. Στο άρθρο 2 παρ. 3 εδ. β' του Ν. 4173/2013, (το οποίο τροποποιήθηκε με το Ν. 4324/29.4.2015, που επανιδρύει την ΕΡΤ και ισχύει και για την ιδιωτική τηλεόραση, κατ' εφαρμογή του άρθρου 3 παρ. 1α του Ν. 2328/1995) ορίζεται ότι: «Οι οπτικοακουστικές υπηρεσίες που παρέχει η Ε.Ρ.Τ. Α.Ε. πρέπει να ανταποκρίνονται στην ποιοτική στάθμη που επιβάλλουν η κοινωνική αποστολή και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας και να σέβονται ιδίως την αξία του ανθρώπου και την προστασία της παιδικής ηλικίας και της νεότητας».

4. Κατά το άρθρο 24 παρ. 1 εδ. δ' του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (που έχει νομική ισχύ επί τη βάση της Συνθήκης της Λισαβόνας, άρ. 6 της ΣΕΕ): «Σε όλες τις πράξεις που αφορούν τα παιδιά, είτε επιχειρούνται από δημόσιες αρχές είτε από ιδιωτικούς οργανισμούς, πρωταρχική σημασία πρέπει να δίνεται στο υπέρτατο συμφέρον του παιδιού».

5. Το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα του 1966, (Ν. 2462/1997) στο άρθρο 24 παρ. 1 αυτού, ορίζει ότι «Κάθε παιδί, χωρίς διάκριση λόγω φυλής, χρώματος, γένους, γλώσσας, θρησκείας, εθνικής ή κοινωνικής προέλευσης, περιουσίας ή γέννησης, έχει δικαίωμα, έναντι της οικογένειάς του, της κοινωνίας και του κράτους στα μέτρα προστασίας που απαιτεί η θέση του ως ανηλίκου».

6. Ο Ν. 2101/1992, που κυρώνει τη Διεθνή Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού, ορίζει στο άρθρο 3 παρ. 1: «Σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν τα παιδιά, είτε αυτές λαμβάνονται από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς κοινωνικής προστασίας, είτε από τα δικαστήρια, τις διοικητικές αρχές ή από τα νομοθετικά όργανα, πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του παιδιού». Στο άρθρο 17 του ανωτέρω νόμου μνημονεύονται τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ορίζοντας στην περ. ε': «τα συμβαλλόμενα κράτη ευνοούν την επεξεργασία κατάλληλων κατευθυντήριων αρχών,

που να προορίζονται για την προστασία του παιδιού από την ενημέρωση και το υλικό που βλάπτουν την ευημερία του...».

7. Ο Κανονισμός 2/1991 του Ε.Σ.Ρ.¹ περί ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων (ο οποίος, σύμφωνα με το πρακτικό συνεδριάσεως και γνωμοδότηση του Συμβουλίου Επικρατείας με αριθμό 49/2003, καταργείται μόνο κατά το μέρος που αφορά σε ειδησεογραφικές και ενημερωτικές εκπομπές, ενώ κατά το μέρος που αφορά στα λοιπά ραδιοτηλεοπτικά προγράμματα διατηρείται σε ισχύ μέχρι την έκδοση του σχετικού κώδικα δεοντολογίας και ο οποίος -Κανονισμός 2/1991- εφαρμόζεται στην προκειμένη περίπτωση, στο άρθρο 9 παρ. 1 αυτού ορίζει: «Η προαγγελία και η παρουσίαση οποιασδήποτε μη ειδησεογραφικής εκπομπής πρέπει να σταθμίζει την αρνητική επιρροή που μπορεί η εκπομπή να ασκήσει στους ανήλικους αν προβληθεί σε χρόνο που συνηθίζουν να παρακολουθούν ανήλικοι». Κατά την παρ. 3 του αυτού άρθρου: «Οι εκπομπές δεν πρέπει να περιλαμβάνουν προγράμματα τα οποία ενδέχεται να βλάψουν σοβαρά τη σωματική, πνευματική ή ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων και ειδικότερα προγράμματα που περιέχουν πορνογραφικές σκηνές ή σκηνές άσκοπης βίας. Η διάταξη αυτή ισχύει και για προγράμματα που ενδέχεται να βλάψουν τη σωματική, πνευματική ή ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων, εκτός αν εξασφαλίζεται με επιλογή της κατάλληλης ώρας εκπομπής ή με άλλα τεχνικής φύσεως μέσα ότι στην περιοχή μεταδόσεως οι ανήλικοι δεν παρακολουθούν κατά κανόνα τις εκπομπές αυτές»².

8. Η Υπόδειξη 1/14.10.2014 του Ε.Σ.Ρ. στο σημ. Γ' παρ. 1 αναφέρει ότι το πρόγραμμα, που μεταδίδεται από τους τηλεοπτικούς σταθμούς και απευθύνεται σε ανηλίκους ή μεταδίδεται ώρα που παρακολουθούν ανήλικοι δεν πρέπει να εξιδανικεύει ή να δικαιολογεί συμπεριφορές βίαιες, επικίνδυνες, νοσηρές, παράνομες ή ανάρμοστες, λαμβανομένου υπόψη του κινδύνου μίμησης αυτών των συμπεριφορών από ανηλίκους.

9. Η Υπουργική Απόφαση 106/12.6.2019, για την κατάταξη και σήμανση των τηλεοπτικών προγραμμάτων, ορίζει στο άρθρο 1 εδ. α': «Όλα τα τηλεοπτικά προγράμματα, εκτός των διαφημιστικών μηνυμάτων(τηλεοπτικών διαφημίσεων) και των μηνυμάτων τηλεπώλησης, όπως αυτά ορίζονται στις περ. θ' και ιβ' του άρθρου 2

¹ Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Κανονισμού 2/1991, οι κανόνες του κώδικα αυτού ισχύουν για τη δημόσια και την ιδιωτική ραδιοφωνία και τηλεόραση.

² Η ισχύς του Κανονισμού 2/1991 του Ε.Σ.Ρ. «περί ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων» επιβεβαιώνεται από διάφορες αποφάσεις του Συμβουλίου Επικρατείας (ενδεικτικά ΣτΕ 2129/2009, 568/2011, 570/2011, 4784/2012, 2900/2014, 1798/2015, 503/2016).

του π.δ. 109/2010 αντίστοιχα, κατατάσσονται σε πέντε (5) κατηγορίες, ανάλογα με το βαθμό δυσμενούς επίδρασης που μπορεί να έχει το περιεχόμενό τους στην προσωπικότητα και στην εν γένει σωματική, ηθική, πνευματική και ψυχική ανάπτυξη των ανηλίκων (προσώπων ηλικίας έως 18 ετών)». Κατά το άρθρο 2 παρ. 1 εδ. β' της ως άνω Υπουργικής Απόφασης: «Βασικό κριτήριο για την επιλογή της προσήκουσας σήμανσης αποτελεί η ύπαρξη αντιστοιχίας μεταξύ περιεχομένου προγράμματος και ώρας μετάδοσής του, σε συνδυασμό με την πιθανή παρακολούθηση αυτού από ανηλίκους». Η καταλληλότητα του προγράμματος κρίνεται με βάση ιδίως ποιοτικά κριτήρια και ποσοτικά κριτήρια, όπως την ύπαρξη συντακτικής αιτιολόγησης, το συνολικό πλαίσιο του προγράμματος και του χαρακτήρα αυτού, τη συχνότητα, την επαναληπτικότητα, την ένταση και τη διάρκεια μετάδοσης ακατάλληλων σκηνών, τη γενική ή ειδική στόχευση του παρόχου υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων».

10. Σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 1 της Υ.Α. 106/12.6.2019: «Σε κάθε κατηγορία κατάταξης των τηλεοπτικών προγραμμάτων αντιστοιχεί το καθοριζόμενο με την παρούσα απόφαση οπτικό σύμβολο που συναρτάται με την ηλικία των τηλεθεατών. Το κάθε σύμβολο μεταδίδεται σε εμφανές σημείο της οθόνης, σε μέγεθος, ένταση και διάρκεια που καθιστά δυνατό τον εντοπισμό του από το μέσο τηλεθεατή». Η παρ. 2 του άρθρου 4 ορίζει: «Για την πληρέστερη προστασία των ανηλίκων τηλεθεατών προβλέπεται και ειδική λεκτική σήμανση προσδιορισμού του περιεχομένου των προγραμμάτων ανάλογα με τη βλάβη που αυτό μπορεί να προκαλέσει στους ανηλίκους (π.χ. σκηνές βίας, σεξουαλικές σκηνές, χρήσης ουσιών και σκηνές απρεπούς εκφοράς λόγου). Η λεκτική σήμανση εμφανίζεται κάτω από το οπτικό σύμβολο κατάταξης των τηλεοπτικών προγραμμάτων». Στο άρθρο 5 παρ. 1 εδάφιο α της ίδιας Υπουργικής Απόφασης ορίζεται ότι «Ειδικά για τις ενημερωτικές εκπομπές καθώς και τις ψυχαγωγικές εκπομπές, η κατάταξη και η αντίστοιχη σήμανση μπορεί να είναι διαφορετική για ορισμένα τμήματα ή σκηνές των προγραμμάτων αυτών.

Ακολουθούν πίνακες που επεξηγούν τα οπτικά σύμβολα και την ειδική λεκτική σήμανση περιεχομένου των προγραμμάτων:

Πίνακας I: όλες οι κατηγορίες κατάταξης των τηλεοπτικών προγραμμάτων έχουν χρώμα τετραγώνου πλαισίου μαύρο, κύκλου λευκό και χρώμα χαρακτήρων ή αριθμών μαύρο: 1^η κατηγορία (K), 2^η κατηγορία (8), 3^η κατηγορία (12), 4^η κατηγορία(16), 5^η κατηγορία (18).

Πίνακας II: Ούτως, η επεξήγηση του συμβόλου 8: κατάλληλο για άνω των 8 ετών.

Πίνακας III: διάρκεια του οπτικού συμβόλου σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος.

Πίνακας V: Η επιτρεπόμενη ώρα μετάδοσης:

2^η) για τους ανήλικους άνω των 8 ετών είναι στην ευχέρεια του παρόχου υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων, αρκεί να μη μεταδίδεται σε ζώνη παιδικού προγράμματος, καθώς και τριάντα (30')λεπτά πριν και μετά τη ζώνη αυτή.

3^η) Η επιτρεπόμενη ώρα μετάδοσης για τους ανήλικους άνω των 12 ετών είναι μετά τις 21.00' έως τις 06.00'-Παρασκευή, Σάββατο, παραμονή αργιών και κατά τη διάρκεια των σχολικών διακοπών μετά τις 22.00'.

Πίνακας VIII: η ειδική λεκτική σήμανση προσδιορισμού του περιεχομένου των τηλεοπτικών προγραμμάτων αφορά ανήλικους άνω των 12 ετών(3^η κατηγορία).

11. Η υπόδειξη 1/14.10.2014 του ΕΣΡ στο σημείο Α' παρ. 1 αναφέρει ότι η σήμανση των προγραμμάτων πρέπει να συναρτάται άμεσα με το περιεχόμενό τους ώστε τα προγράμματα που μεταδίδονται σε ώρες που παρακολουθούν τηλεόραση ανήλικοι να μην ασκούν δυσμενή επίδραση στην πνευματική, ηθική ή σωματική τους ανάπτυξη.

12. Τέλος, κατά τα στοιχεία β' και ε' της παρ. 1 του άρθρου 4 του Ν. 2863/2000, το Ε.Σ.Ρ. ελέγχει την τήρηση των όρων και προϋποθέσεων καθώς και των εν γένει κανόνων και αρχών που προβλέπονται στην εκάστοτε ισχύουσα ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία για τη νόμιμη, διαφανή και ποιοτική λειτουργία των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων και επιβάλλει, σε περίπτωση παραβάσεων, τις από το άρθρο 4 του Ν. 2328/1995 προβλεπόμενες διοικητικές κυρώσεις.

Στην κρινόμενη υπόθεση, για την προστασία των ανηλίκων και την προσήκουσα σήμανση, εφαρμόζονται οι διατάξεις του Προεδρικού Διατάγματος 109/2010 (ΦΕΚ Α' 190/5.11.2010), προς εναρμόνιση της Ελληνικής ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας με Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ειδικότερα οι διατάξεις των άρθρων 26 παρ. 4, 5α και 7γ του εν λόγω ΠΔ. Στο άρθρο 26 παρ. 4 ορίζεται ότι οι τηλεοπτικοί οργανισμοί ελεύθερης λήψης οφείλουν αν μη μεταδίδουν προγράμματα, τα οποία ενδέχεται να βλάψουν σοβαρά τη σωματική, πνευματική ή ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων και ιδίως προγράμματα που περιέχουν πορνογραφικές σκηνές ή σκηνές υπερβολικής βίας, καθώς και να μη μεταδίδουν σκηνές φυσικής ή λεκτικής βίας στα ειδησεογραφικά τους προγράμματα, χωρίς αυτό να είναι αναγκαίο για την πληροφόρηση του κοινού για ορισμένο γεγονός. Στην παράγραφο 5 εδάφιο α του άρθρου αυτού ορίζεται ότι όλα τα τηλεοπτικά προγράμματα (εκτός των

διαφημιστικών μηνυμάτων τηλεπώλησης) κατατάσσονται σε κατηγορίες ανάλογα με το βαθμό της δυσμενούς επίδρασης που μπορεί να έχει το περιεχόμενό τους στην προσωπικότητα και στην εν γένει ηθική και πνευματική ανάπτυξη των ανηλίκων. Στην παράγραφο 7 εδάφιο γ του ίδιου άρθρου, ορίζεται ότι η σήμανση κάθε προγράμματος συναρτάται άμεσα με το περιεχόμενό του και την ώρα μετάδοσής του.

Από το συνδυασμό των ως άνω διατάξεων συνάγονται τα ακόλουθα:

α) Οι ανήλικοι τηλεθεατές, λόγω της μη αναπτυγμένης κρίσης τους, της συναισθηματικής ανωριμότητας τους και του ιδιαίτερα ευαίσθητου ψυχικού τους κόσμου, επηρεάζονται βαθιά, κατά κοινή πείρα, από τα μηνύματα και τις εικόνες που προβάλλονται από την τηλεόραση. Η επιρροή αυτή μπορεί μακροπρόθεσμα να μεταβάλει τους κανόνες και τις αξίες μίας κοινωνίας, καθώς μεταβάλλεται ο τρόπος με τον οποίο γίνεται αντιληπτός ο κοινωνικός περίγυρος. Η τηλεόραση συνδημιουργεί τις καθημερινές συνθήκες της γνωστικής, συναισθηματικής και κοινωνικής ανάπτυξης των ανηλίκων, καθώς αυτή προϋπάρχει στο περιβάλλον στο οποίο οι ανήλικοι αναπτύσσονται, με αποτέλεσμα να συνδέονται μαζί της από νωρίς (ενδεικτικά αποφάσεις ΣτΕ που αφορούν προστασία ανηλίκων 147/2017, 3793/2015, 1668/2015, 1177/2015, 1259/2015, 388/2020, 1866/2021 κ.ά.). Οι διατάξεις που αφορούν στην προστασία της παιδικής ηλικίας είναι αναγκαστικού δικαίου (ΣτΕ 2572/2015), ο δε κίνδυνος προκλήσεως βλάβης στους ανηλίκους είναι δυνατόν να προκύπτει από το όλο περιεχόμενο μίας εκπομπής (ΣτΕ 495/2015, 3208/2014, 4407/2013). Κατά την ΣτΕ 124/2020 δεν χρήζει εξειδίκευσης η βλάβη της ηθικής ανάπτυξης των ανηλίκων, ενώ κατά την ΣτΕ 509/2018 που αφορά πρωινή ραδιοφωνική εκπομπή, γίνεται μνεία σε εν δυνάμει ανήλικους ακροατές που αποτελούν ομάδα επιρρεπή στο μιμητισμό.

Ενδεικτικά: «...Η τηλεόραση, όπως και τα άλλα ΜΜΕ, επηρεάζει μακροπρόθεσμα όχι μόνο τα άτομα αλλά και τον πολιτισμό, το πεδίο της γνώσης, τους κανόνες και τις αξίες της κοινωνίας, διότι προσφέρει μια σειρά από εικόνες, ιδέες και εκτιμήσεις με βάση τις οποίες τα μέλη του κοινού μπορούν να επιλέξουν και να διαμορφώσουν τις δικές τους στάσεις...Κοντολογίς τα ΜΜΕ μακροπρόθεσμα μεταβάλλουν τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τους άλλους και τον κοινωνικό περίγυρο...»³. «...Τα μέσα

³ Στέλιος Παπαθανασόπουλος (Καθηγητής Επικοινωνίας και ΜΜΕ Πανεπιστημίου Αθηνών): «Το τέλος της παιδικής αθωότητας», ημερίδα της Γενικής Γραμματείας Επικοινωνίας με θέμα «Παιδιά και ΜΜΕ: Οι ανήλικοι στον κόσμο της επικοινωνίας», Αθήνα 2008, σελ. 17 επόμ.

επικοινωνίας εμπλέκονται στην ψυχική και την κοινωνική μας πραγματικότητα όχι μόνο εξαιτίας των περιεχομένων τους, δηλαδή εξαιτίας των στερεοτύπων που ανακυκλώνουν, της αποσπασματικής ή παραπλανητικής γνώσης που διαδίδουν, αλλά και ως αντικείμενα που σιωπηρά και σταδιακά μετατρέπονται σε προεκτάσεις του εαυτού μας...»⁴.

β) Η σήμανση των τηλεοπτικών προγραμμάτων, η οποία επιλέγεται από εσωτερική επιτροπή των παρόχων οπτικοακουστικών μέσων, οφείλει να βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με το περιεχόμενό τους και την ώρα μετάδοσής τους, ώστε να μειωθεί κατά το δυνατόν η δυσμενής επίδρασή τους στην ηθική, πνευματική και ψυχική ανάπτυξη των ανηλίκων τηλεθεατών. Η επιλογή της προσήκουσας σήμανσης από τους παρόχους είναι αναγκαία για την ενημέρωση των γονέων, για το βλαπτικό ή μη περιεχόμενο των μεταδιδόμενων προγραμμάτων και την άσκηση του γονικού ελέγχου ως μέρους της ευθύνης που εκείνοι φέρουν για την καταλληλότητα των παρακολουθούμενων από τους ανήλικους προγραμμάτων (ΣτΕ 1815/2014). Κατά την ΣτΕ 4238/2015 υπάρχει απόλυτη υποχρέωση σήμανσης των προγραμμάτων, καθώς αυτή απαιτείται σε κάθε περίπτωση για την άσκηση του γονικού ελέγχου.

II. Πραγματικό μέρος

Από τα έγγραφα του φακέλου, την παρακολούθηση της επίμαχης ροής προγράμματος και τους ισχυρισμούς της εγκαλουμένης, προβληθέντες προφορικώς και εγγράφως, προέκυψαν τα εξής:

Η έκθεση καταγραφής των πραγματικών περιστατικών, η οποία επισυνάπτεται και αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο του φακέλου (δείτε την έκθεση της Αικατερίνης Κοντοπούλου, διοικητικής υπαλλήλου του ΕΣΡ, με αριθ. πρωτ. 807/ΕΣ/31.8.2022) αναφέρει ότι την Πέμπτη 5 Μαΐου 2020 και ώρα 21:00 μεταδόθηκε από τον τηλεοπτικό σταθμό «OPEN BEYOND», ιδιοκτησίας της εγκαλουμένης εταιρείας, η ξένη κινηματογραφική ταινία με τίτλο «Αληθινό θράσος» (True Grit). Η ταινία ξεκίνησε στις 21:03:45 και ολοκληρώθηκε στις 23:26:20. Συνοπτικά, το περιεχόμενο της ταινίας έχει ως ακολούθως: Το έτος 1873, σύμφωνα με το ομώνυμο βιβλίο στο οποίο βασίστηκε η ταινία, η 14χρονη Μάτι Ρος, κόρη του αγρότη στην περιοχή Φορτ

⁴ Μπετίνα Ντάβου (Καθηγήτρια Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών): «Συζητώντας για το παιδί και την τηλεόραση», ημερίδα της Γενικής Γραμματείας Επικοινωνίας με θέμα «Παιδιά και ΜΜΕ: Οι ανήλικοι στον κόσμο της επικοινωνίας», Αθήνα 2008, σελ. 23 επόμ.

Σμιθ στο Δυτικό Αρκάνσας των ΗΠΑ προσλαμβάνει τον αστυνόμο Ρέϊμπεν Κόγκμπερν για να συλλάβει τον δολοφόνο του πατέρα της, Τομ Τσέϊνι. Η Μάτι επιμένει και συνοδεύει τον Κόγκμπερν στην αναζήτηση του δολοφόνου στις περιοχές των Ινδιάνων, όπου έχει καταφύγει. Στην πορεία προστίθεται και ο Τεξανός αστυνόμος Λε Μπιφ, ο οποίος κυνηγά τον Τσέϊνι για την δολοφονία ενός Τεξανού γερουσιαστή. Η αναζήτηση ελλοχεύει θανάσιμους κινδύνους και οι ήρωες καλούνται να επιστρατεύσουν το «αληθινό θράσος» που διαθέτουν για να επιβιώσουν. Εντοπίστηκαν οι εξής σκηνές βίας, σύμφωνα και με την καταγγελία: 21:09:20 Σκηνή δημόσιου απαγχονισμού. 22:03:30 Μακρινό πλάνο κρεμασμένου σε δέντρο. 22:14:25 Ακρωτηριασμός αριστερού χεριού και στη συνέχεια μαχαίρωμα στο στήθος νεαρού κακοποιού από τον συνεργό του, προκειμένου ο πρώτος να μην δώσει πληροφορίες στον αστυνόμο Κόγκμπερν για τις κινήσεις του Τσέϊνι. Η σκηνή ολοκληρώνεται στις 22:16:02 με έναν κακοποιό πυροβολημένο θανάσιμα από τον Κόγκμπερν και τον δεύτερο βαριά τραυματία να υποκύπτει στα τραύματά του. Η σήμανση της ταινίας, σύμφωνα με την καταγραφή των πραγματικών από τη διοικητική υπάλληλο του ΕΣΡ Αικατερίνη Κοντοπούλου διαπιστώθηκε ότι ήταν η εξής: 1) Για την διάρκεια από 21:03:45 έως 23:04:49 σήμανση 12, με επεξήγηση κατάλληλο για άνω των 12 ετών. Η διάρκεια της σήμανσης ήταν σε κάρτα με παράλληλη ανάγνωση επεξήγησης κατά την έναρξη και σταθερή σε όλη την διάρκεια της ταινίας. Η διάρκεια της επεξήγησης ήταν κατά την έναρξη για 30 δευτερόλεπτα. Μετά τα 2 διαφημιστικά διαλείμματα για 30 δευτερόλεπτα. Διευκρινίζεται ότι στις 23:04:49 η ταινία διακόπτεται για διαφημιστικό διάλειμμα. Όταν επανέρχεται στις 23:19:17, η σήμανση αλλάζει σε 16, η οποία παραμένει σταθερή μέχρι την ολοκλήρωση της ταινίας στις 23:26:20 και η αντίστοιχη επεξήγηση «κατάλληλο για άνω των 16 ετών» διαρκεί για 1 λεπτό. 2) Για την διάρκεια από 23:04:49 έως 23:26:20 σήμανση 16, με επεξήγηση κατάλληλο για άνω των 16 ετών. Η διάρκεια της σήμανσης ήταν σταθερή μέχρι την ολοκλήρωση της ταινίας. Η διάρκεια της επεξήγησης ήταν για 1 λεπτό μετά το διαφημιστικό διάλειμμα.

Το περιεχόμενο της καταγγελίας που έγινε έχει ως εξής: «Το πρόγραμμα είχε ένδειξη καταλληλότητας 12... Όμως, οι σκηνές ήταν τόσο βίαιες (μαχαίρωμα στο στήθος, κόψιμο δακτύλων χεριού, φόνος από πυροβολισμό σε κοντινή απόσταση κλπ), που αναγκάστηκα με αγανάκτηση να διακόψω την παρακολούθησή του! Διαμαρτύρομαι

για την παραπλανητική ένδειξη και αιτούμαι την εφαρμογή του νόμου που προβλέπεται για τις περιπτώσεις αυτές. Η χρήση των συχνотήτων είναι δημόσιο αγαθό που παραχωρείται στους ιδιοκτήτες σταθμών τηλεόρασης, με την απαραίτητη προϋπόθεση να τηρούν το Νόμο, ειδικά δε την ένδειξη καταλληλότητας θέασης και να σέβονται και να μην παραπλανούν τους θεατές. Παρακαλώ να με ειδοποιήσετε για τις ενέργειές σας ως αρμόδιος φορέας που διαφυλάσσει το δημόσιο συμφέρον. Ευχαριστώ».

Η εγκαλούμενη εταιρεία με το από 5.9.2025 υπόμνημά της υποστηρίζει ότι κατά τη διάρκεια της εκπομπής του τ/σ «OPEN BEYOND» προβλήθηκαν ορισμένες σκηνές βίας, όπως ένα μακρινό πλάνο δημόσιου απαγχονισμού και μία σκηνή ακρωτηριασμού χεριού και μαχαιρώματος νεαρού κακοποιού. Επικαλείται ότι επρόκειτο σε γενικές γραμμές για μία κινηματογραφική περιπέτεια με συνήθεις σκηνές βίας, από τις εκατοντάδες που απαντά κανείς στη σύγχρονη ελληνική και διεθνή τηλεόραση και ως προς τη μακρινή εικόνα του ικριώματος με τους απαγχονισμένους (η οποία μεταδόθηκε στις 21:03), αλλά και το μακρινό πλάνο του κρεμασμένου σε δένδρο ανθρώπου (το οποίο μεταδόθηκε στις 22:03), θα ήταν τουλάχιστον υπερβολικό να γίνει λόγος για βλάβη στην ψυχική ή ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων τηλεθεατών, οι οποίοι μετά βεβαιότητας θα είχαν έλθει σε επαφή, είτε μέσω της τηλεόρασης είτε μέσω του διαδικτύου, με πολλές αντίστοιχες εικόνες κατά τη διάρκεια της ζωής τους. Αλλά, υποστηρίζει ότι και η βιαιότερη αντικειμενικά σκηνή του ακρωτηριασμού μεταδόθηκε αρκετά αργά, μετά τις 22:15, δηλαδή σε χρόνο που κατά κανόνα δεν παρακολουθεί τηλεόραση ένας ανήλικος 12 ή 13 ετών. Σε κάθε περίπτωση, επικαλείται ότι ούτε και αυτή η σκηνή αποκλίνει από τις συνήθεις σκηνές των ταινιών δράσης, με εμφανές το στοιχείο της μυθοπλασίας. Εν τέλει, θεωρεί ότι η σήμανση που επιλέχθηκε δεν ήταν ακατάλληλη για το συγκεκριμένο πρόγραμμα και συνεπώς δεν συντρέχει λόγος επιβολής κυρώσεων εκ μέρους του ΕΣΡ.

III. Υπαγωγή

Στην κρινόμενη υπόθεση, πράγματι προβλήθηκαν σκηνές σκληρής βίας, όπως άλλωστε και η εγκαλούσα συνομολογεί, στην επίμαχη ταινία και ο προβαλλόμενος

στο υπόμνημά της ισχυρισμός ότι στις συγκεκριμένες ηλικίες των 12 και 16 ετών έχει συντελεστεί πλήρως ο διαχωρισμός φαντασίας και πραγματικότητας, καθώς και ότι οι ανήλικοι είναι τελείως εξοικειωμένοι με τέτοιες σκηνές βίας στις κινηματογραφικές περιπέτειες, από τις εκατοντάδες που απαντά κανείς στη σύγχρονη Ελληνική και διεθνή τηλεόραση, είναι αβάσιμος.

α) Ειδικότερα: α) Η ανατριχιαστική προβολή βίαιης σκηνής δημοσίου απαγχονισμού, σε ικρίωμα, με την εικόνα δύο απαγχονισμένων, η οποία μεταδόθηκε στις 21:09:20, δεν προβλήθηκε από μακρινό πλάνο, όπως αβάσιμα υποστηρίζει η εγκαλούσα, αλλά από κοντινή απόσταση και επομένως υφίσταται αναντιστοιχία της σήμανσης «κατάλληλο άνω των 12 ετών» με το περιεχόμενο της σκηνής αυτής, που θα έπρεπε να έχει σήμανση τουλάχιστον «κατάλληλο άνω των 16 ετών».

β) Ως προς το πράγματι προβληθέν πολύ μακρινό πλάνο ανθρώπου κρεμασμένου σε δένδρο, που μεταδόθηκε στις 22:03:30, κρίνεται ότι δεν υπάρχει αναντιστοιχία της σήμανσης «κατάλληλο άνω των 12 ετών» με το περιεχόμενο της σκηνής αυτής, δοθέντος ότι είναι τόσο μακρινό το πλάνο, ώστε δεν διακρίνονται τα χαρακτηριστικά και οι μορφές των κρεμασμένων ανθρώπων, για να μπορούν να διαταράξουν τον ψυχικό κόσμο των ανηλίκων τηλεθεατών.

γ) Όμως, για την βιαιότερη και σκληρότερη σκηνή, αντικειμενικά, όπως παραδέχεται και η εγκαλουμένη, ακόμη και για ενήλικους, σκηνή του κοψίματος και ακρωτηριασμού δακτύλων του αριστερού χεριού, που μεταδόθηκαν διαδοχικά συνέχεια την ίδια ώρα, στις 22:14:25, με μαχαίρωμα στο στήθος νεαρού κακοποιού και η σκηνή ολοκληρώνεται στις 22:16:02 με τον ένα κακοποιό πυροβολημένο θανάσιμα από τον Κόγκμπερν και τον δεύτερο βαριά τραυματία να υποκύπτει στα τραύματά του, προκύπτει ότι είναι από κάθε άποψη απαράδεκτη και αναντίστοιχη η σήμανση «κατάλληλο για ανηλίκους άνω των 12 ετών». Στην περίπτωση αυτή, η σήμανση θα έπρεπε να είναι «κατάλληλο για άνω των 18 ετών» για να μην υπάρχει αναντιστοιχία της σήμανσης με το περιεχόμενο των σκηνών.

Ενόψει των ανωτέρω, η Ολομέλεια κρίνει ομόφωνα ότι η εγκαλουμένη εταιρεία τέλεσε την αποδοθείσα σ' αυτήν παράβαση, ήτοι παραβίασε τις διατάξεις αναφορικά με την προστασία ανηλίκων και την μη προσήκουσα σήμανση κατά τη μετάδοση της ξένης κινηματογραφικής ταινίας με τίτλο «Αληθινό θράσος», από τον τηλεοπτικό σταθμό «OPEN BEYOND» ως ανωτέρω και πρέπει να επιβληθεί σε αυτή διοικητική

κύρωση και δη εκείνη της συστάσεως, όπως στο μέλλον καταβάλλει τη δέουσα προσοχή και επιμέλεια για την προσήκουσα σήμανση των μεταδιδόμενων εκπομπών και κινηματογραφικών ταινιών, ώστε να επιτυγχάνεται η αντιστοιχία της σήμανσης προς το περιεχόμενο των προβαλλόμενων σκηνών, με απειλή επιβολής αυστηρότερων κυρώσεων.

**ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ Η ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ**

Δέχεται, ομοφώνως, ότι η εγκαλούμενη εταιρεία με την επωνυμία «ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΑΕ», ιδιοκτήτρια του ιδιωτικού τηλεοπτικού σταθμού εθνικής εμβέλειας με τον διακριτικό τίτλο «OPEN BEYOND», παραβίασε τις διατάξεις της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας αναφορικά με την προστασία ανηλίκων και την μη προσήκουσα σήμανση στη μετάδοση της ξένης κινηματογραφικής ταινίας «Αληθινό θράσος» («True Grit»), κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

Επιβάλλει στην εταιρεία με την επωνυμία «ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΑΕ», ιδιοκτήτρια του ως άνω τηλεοπτικού σταθμού, για την ανωτέρω αναφερθείσα παραβίαση, τη διοικητική κύρωση της σύστασης όπως στο μέλλον καταβάλλει τη δέουσα προσοχή και επιμέλεια για την προσήκουσα σήμανση των μεταδιδόμενων εκπομπών και κινηματογραφικών ταινιών, ώστε να επιτυγχάνεται η αντιστοιχία της σήμανσης προς το περιεχόμενο των προβαλλόμενων σκηνών, με απειλή επιβολής αυστηρότερων κυρώσεων.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε την 21^η Οκτωβρίου 2025 και δημοσιεύτηκε την 4^η Ιουνίου 2026.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Ε.Σ.Ρ.

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΥΤΕΡΙΗ ΚΟΥΤΖΑΜΑΝΗ – ΔΡΙΛΙΑ

ΕΛΕΝΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ